

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди
№ M02-47
2019 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг
2019 йил “2” наобр даги
1083 - сонли бўйруғи билан
тасдиқланган.

“Гидрология”

йўналиши бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўқув дастури

Тошкент – 2019

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАҲБАР КАДРЛАРИНИ
ҶАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ**

**ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ
КАДРЛАРНИ ҶАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ
ОШИРИШ ТАРМОҚ (МИНТАҚАВИЙ) МАРКАЗИ**

Ҷайта тайёрлаш ва малака ошириши курсининг ўқув дастури Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими йўналишилари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини

Мувофиқлаштирувчи кенгашининг

2019 йил 18.10. даги 5 - сонли баённомаси билан маъқулланган

Тузувчилар:

“Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари” модули: с.ф.д., проф. И.Эргашев, ф.ф.д., проф. И.Саифназаров, ф.ф.д., проф. М.Қаххорова, с.ф.д., доц. Т.Алимардонов.

“Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишининг норматив-хукуқий ҳужжатлари” модули: ю.ф.н., доц. В.Топилдиев, ю.ф.н., доц. Х.Тўйчиева, доц. в.б. А.Рахмонов.

“Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш” модули: п.ф.д., проф. Н.Муслимов, п.ф.д. М.Мирсолиева, п.ф.ф.д. Г.Ибрагимова, катта ўқитувчи Р.Ишмуҳамедов, А.Тураев, М.Матназарова, Н.Хакназарова, М.Инназаров, Д.Кушарбаев.

“Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш” модули: п.ф.д., проф. Ф.Зокирова, п.ф.ф.д.(PhD) М.Файзиева, п.ф.ф.д. (PhD) Т.Шоймардонов, ўқитувчилар А.Обидов, И.Чориев, А.Хошимов, Ф.Отамуродов.

“Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усувлари” модули: катта ўқитувчилар Ф.Бойсариеva, Н.Джабборова, Ш.Файзулаева, У.Гиясова.

“Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари” модули: т.ф.д., проф. А.Юлдашев, пс.ф.н. Х.Алимов, ф.-м.ф.н., доц. В.Каримова.

Маҳсус фанлар бўйича: б.ф.д., проф. Л.С. Кучкарова, ф.-м.ф.д., проф. И.И.Сафаров, катта ўқитувчилар А.И.Тиллаев, Р.З.Охунов, г.ф.д., профессор Ф.Ҳ.Ҳикматов, г.ф.н., доцент Б.Е.Аденбаев, г.ф.н., доцент F.Ҳ.Юнусов.

Тақризчилар:

Хорижий эксперт: PhD, доц. Ш.И.Маштаева - Л.Н.Гумилев номидаги Евроосиё миллий университети Табиий фанлар факультети Табиий ва иқтисодий география кафедраси доценти (Астана, Қозогистон).

Иrrигация ва сув муоммолари илмий тадқиқот инсититути бош илмий ҳодими, т.ф.д. М.О.Якубов.

Ўқув дастури Ўзбекистон Миллий университети Кенгашининг қарори билан тасдиқча
тавсия қилинган (2019 йил 29.08 даги 1 сонли баённома).

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнданги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармонлари, шунингдек 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли Қарорида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиқсан ҳолда тузилган бўлиб, у олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касб маҳорати ҳамда инновацион компетентлигини ривожлантириш, соҳага оид илғор хорижий тажрибалар, янги билим ва малакаларни ўзлаштириш, шунингдек амалиётга жорий этиш кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қиласди.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, унинг мазмуни Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари, таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-хуқуқий хужжатлари, илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари, маҳсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуклар, педагогнинг креатив компетентлигини ривожлантириш, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимларидан фойдаланиш ва масофавий ўқитишнинг замонавий шаклларини қўллаш бўйича тегишли билим, кўникма, малака ва компетенцияларни ривожлантиришга йўналтирилган.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиқсан ҳолда дастурда тингловчиларнинг маҳсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури қўйидаги модуллар мазмунини ўз ичига қамраб олади:

I. Олий таълимнинг норматив-хуқуқий асослари

- 1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.
- 1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-хуқуқий хужжатлари.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

- 2.1. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш.
- 2.2. Табиий ва аниқ фанларни ўқитишда илғор хорижий тажрибалар.

III. Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация

технологияларини қўллаш

- 3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш.
- 3.2. Табиий ва аниқ фанларни ўқитишда ахборот-коммуникация технологияларининг қўлланилиши.

IV. Амалий хорижий тил

- 4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

- 5.1. Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари.
- 5.2. Табиий ва аниқ фанларда тизимли таҳлил.

VI. Махсус фанлар

- 6.1. Гидрология замонавий тадқиқот усуллари.
- 6.2. Гидрология фанининг асосий муаммолари ва ривожланиш стратегияси.
- 6.3. Ўзбекистонда гидрометеорология хизматини ташкил этишнинг замонавий тамойиллари.

VII. Малакавий аттестация

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муасасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсининг **мақсади** педагог кадрларни инновацион ёндошувлар асосида ўқув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада лойихалаштириш, соҳадаги илғор тажрибалар, замонавий билим ва малакаларни ўзлаштириш ва амалиётга жорий этишлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларини такомиллаштириш, шунингдек уларнинг ижодий фаоллигини ривожлантиришдан иборат.

Курснинг **вазифалари** қўйидагилар киради:

- “Гидрология” йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини такомиллаштириш ва ривожлантириш;
  - педагогларнинг ижодий-инновацион фаоллик даражасини ошириш;
  - мутахассислик фанларини ўқитиш жараёнига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали татбиқ этилишини таъминлаш;
  - махсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларини ўзлаштириш;
- “Гидрология” йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларини фан ва ишлаб чиқаришдаги инновациялар билан ўзаро интеграциясини таъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив-хуқуқий асослари”, “Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қўйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- гидрологиянинг замонавий тадқиқот усулларини;
- гидрологияда масофадан зондлаш ва замонавий аэротадқиқот усулларини;
- тадқиқотларда стандарт гидрологик маълумотлардан фойдаланиш имкониятларини;
- гидрологик ўзгарувчилар орасидаги корреляцион боғланишларни статистик баҳолаш усулларини;
- гидрологик тадқиқот учун маълумотларни тўплаш усулларини;
- гидрология фанининг шаклланиш ва ривожланиш босқичларини;

- дунё океани сатҳининг кўтарилишини;
- глобал иқлим ўзгаришларини;
- об-ҳавони прогнозлашнинг сонли усулларини;
- сел тошқинларини;
- гидрологик ҳисоблашлар ва прогнозлар усулларини **билиши** керак.

Тингловчи:

- стандарт гидрологик кузатиш маълумотларни бирламчи қайта ишлаш, умумлаштириш ва уларни амалиётда қўллаш;
- глобал иқлим ўзгариши билан боғлиқ бўлган хавфли гидрологик ходисалар ва жараёнлар бўйича илмий-тадқиқотларни ўтказиш;
- Ўзбекистонда иқлим ўзгариши ва унинг оқибатларини назорат қилиш;
- дарёлар оқимини гидрологик ҳисоблаш усулларини такомиллаштириш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- гидрологик жараёнларни замонавий географик ахборот тизимлари ГАТ технологиялари асосида хариталаштириш;
- сел тошқинлари ва музликларни ўрганиш;
- глобал иқлим ўзгариши ва унинг табиий ресурслар потенциалига таъсирини баҳолашда замонавий усулларини қўллаш;
- Ўзбекистонда гидрологиянинг устувор йўналишлари ва ривожланиш стратегияси ҳақида **малакаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- гидрологик кузатиш пунктларини ташкил этиш, уларни жиҳозлаш, гидрологик кузатишларни олиб бориш, кузатиш маълумотларини тўплаш, уларни бирламчи қайта ишлаш, умумлаштириш;
- гидрологияда замонавий аэрокосмик тадқиқот усулларидан фойдаланиш;
- гидрологик жараёнларни замонавий географик ахборот тизимлари технологиялари асосида хариталаштириш;
- иқлим ўзгариши билан боғлиқ бўлган хавфли гидрологик ходиса ва жараёнларни таҳлил қилиш;
- сув ресурсларининг худудий тақсимланиши, трансчегаравий дарёлар сув ресурсларидан фойдаланиш;
- гидрологик ва гидрометеорологик жараёнларни назарий тадқиқ этиш **компетенцияларига** эга бўлиши лозим.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган мустақил малака ошириш шакллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафтадаги ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнядаги ПФ-4732-сон Фармони З-иловаси билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“ГИДРОЛОГИЯ” ЙЎНАЛИШИ БЎЙИЧА ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКА ОШИРИШ КУРСИННИНГ ЎҚУВ МОДУЛЛАРИНИНГ МАЗМУНИ

I. ОЛИЙ ТАЪЛИМНИНГ НОРМАТИВ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

Ўзбекистон мустақил демократик тараққиётининг миллий тикланиш босқичида жамият ривожи ва таълим-тарбия соҳасидаги амалга оширилган вазифалар. Ўзбекистоннинг мустақил демократик тараққиёт йўли. Миллий тикланиш босқичи ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Жамият ривожида демократия моделларининг хилма-хиллиги. Мамлакатимизда демократик ислоҳотлар ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Мустақил демократик тараққиёт йўлида эришилган ютуқлар ва муаммолар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев демократик ислоҳотларни изчил давом эттириш тўғрисида ва унинг амалий, конструктив характеристи. Ўзбекистон тараққиётининг миллий юксалиш босқичида ҳаракатлар стратегиясининг ишлаб чиқилиши ва унинг устувор йўналишлари. “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқа хизмат қилсин” гояси. Халқ қабулхоналари ва виртуал қабулхоналар ҳамда Давлат хизматлари агентлигининг ташкил этилиши – мамлакатимизда демократик ислоҳотларни жадаллаштиришнинг муҳим омили сифатида. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-Сессиясидаги нутқининг асосий йўналишлари.

Маъмурий ислоҳотлар концепцияси. 2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим ва Халқ таълими тизимини 2030 йилгacha ривожлантириш концепциялари. Ўзбекистон Республикасида Оила институтини мустаҳкамлаш концепцияси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаларида ижтимоий ривожланишнинг устувор вазифалари.

Илм-фан ва таълим-тарбия – демократик жамият ривожланишининг энг зарурий асоси. Талабалар ўртасида миллий мустақиллик ғоялари асосида маънавий-ахлоқий ва тарбиявий ишларни олиб бориш принциплари. Ёшлар, оила, маҳалла, дин ва хотин-қизлар масалаларига оид давлат дастурларининг асосий йўналишлари. БМТнинг “Хотин-қизларга нисбатан камситишнинг ҳар қандай шаклларига барҳам бериш тўғрисида”ги Конвенцияси. Халқаро нормалар ва хуқуқий стандартларга мувофиқ аёлларнинг хуқуқларини таъминлашда Хотин-қизлар қўмитасининг роли ва ваколатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг ёшлар маънавиятини юксалтириш ва уларнинг бўш вактларини мазмунли ташкил этиш бўйича бешта муҳим ташабbusи.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-хуқуқий ҳужжатлари.

Жамиятда ижтимоий муносабатларни хуқуқий тартибга солиш. Таълим соҳасини бошқаришнинг хуқуқий асослари. Олий ва ўрта маҳсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш ҳамда олий ва ўрта маҳсус таълим тизимида бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари.

Таълим соҳасига оид қонун ҳужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Коррупцияга қарши курашнинг хуқуқий асослари ва унинг олдини олиш омиллари. Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Таълим муассасаларида коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг хуқуқий ва маънавий-маърифий асослари. Халқаро меҳнат ташкилоти. Ўзбекистоннинг Халқаро меҳнат ташкилоти билан самарали ҳамкорлиги. Ўзбекистон ратификация қилган Халқаро меҳнат ташкилоти конвенциялари. Олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчиларининг инсон хуқуқлари. Гендер муаммолари ва ўқув жараёнида гендер-дифференцияланган хулқ-атворнинг таъсирини ҳисобга олиш масалалари.

Қонунисти ҳужжатлари тушунчаси ва уларнинг турлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимида оид қабул қилган фармонлари, қарорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Олий таълим тизимида тегишли норматив-хуқуқий ҳужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-хуқуқий ҳужжатлари. Давлат таълим стандартлари, Кадрлар тайёрлаш тегишли таълим (ихтисос) йўналиши бўйича давлат таълим стандарти, ўқув режалар ва фан дастурлари ва уларга қўйиладиган талаблар. Ўқув режалари ва ўқув фанлари дастурларини такомиллаштириш тамойиллари. Ўқув юкламаларини

режалаштириш ва уларнинг бажарилишини назорат қилиш методлари. Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш.

Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби, таълим сифати назорати.

Таълим жараёнини ташкил этишда норматив-хуқуқий хужжатларни кўллаш амалиёти ҳамда раҳбар ва педагог кадрларнинг қонун ижодкорлиги ва ташаббускорлиги.

II. ИЛГОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА ПЕДАГОГИК МАҲОРАТ

2.1. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш.

Педагогика ва касб-хунар бўйича муомала қилиш назарияси ва амалиёти. Таълим жараёни қатнашчилари билан ўзаро муносабатларда этика нормалари ва нутқ маданияти.

Инновацион жараёнлар ривожининг замонавий тенденциялари. Таълим сифатини оширишда ўқитувчининг инновацион фаолияти. Инновацион таълимда илғор хорижий тажрибалар интеграцияси. Кредит тизими. ECTS кредитлари: хусусиятлари ва тамойиллари. Ўқув режа ва фан дастурларини такомиллаштириш. Бакалавриат йўналишлари ва магистратура ихтисослари бўйича ўқув жараёни ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлашнинг замонавий методлари. Ўқув машғулотларининг ҳар хил турларини ўтказиш методикаси. Талабаларда танқидий фикрлашни шакллантириш, мустақил ишларини ташкил этиш. Иқтидорли талабалар билан ишлаш.

Педагогнинг креативлиги инновацион таълимнинг муҳим омили сифатида. Креатив фикрлашга йўналтирилган таълим технологиялари: кейс стади, лойиҳавий таълим, витаген, скампер, дизайн фикрлаш, синергетик таълим ва портфолио технологияларининг дидактик аҳамияти.

Педагогнинг инновацион фаолият натижаларини баҳолашга тизимли ёндашув. Педагогик фаолият натижаларининг сифат индикаторлари. Педагогнинг мустақил ўзини-ўзи касбий ривожлантириш стратегиялари. Педагогик квалиметрия.

2.2. Табиий ва аниқ фанларни ўқитиша илғор хорижий тажрибалар.

Дунёнинг ривожланган давлатларида таълим тизими. Дунё университетлари рейтинглари. Табиий ва аниқ фанлар бўйича жаҳон олий таълим муассасалари рейтинглари. Жаҳоннинг етук университетларда табиий ва аниқ фанларнинг ўқитилиши.

Европа-АҚШ модуль тизими ва уни табиий ва аниқ фанларни ўқитилишида жорий этилиши. Европа-АҚШ модуль тизими. Болонъя жараёнининг таълимнинг интеграциялашувидағи аҳамияти. Баҳолашни кредит тизимининг моҳияти. Таълим хизматлар маркетинги. Ўзбекистонда таълим интеграциясининг хусусиятлари.

Табиий ва аниқ фанларнинг ривожланиш тенденциялари. Табиий ва аниқ фанлардаги илмий мактаблари. Табиий ва аниқ фанлар ривожига ҳисса кўшган олимлар. Табиий ва аниқ фан соҳаларида сўнги йилларда қўлга киритилган илмий янгиликлар ва ютуқлар. Табиий ва аниқ фанларнинг жорий ҳолати ва истиқболдаги вазифалари.

III. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНЛАРИДА АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш.

Ахборот – коммуникация технологиялари ва уларни таълим жараёнида қўллашнинг дидактик имкониятлари, ахборот тизимлари, шахснинг таълим, тарбияси ва ривожланишида замонавий ахборот технологиялари ва тизимлари. LMS тизимлари – педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштиришнинг воситаси. Web-технологиялар, унинг хусусиятлари ва таълим жараёнида фойдаланиш. Булатли технологиилар. Google булатли хизматларидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнини ва ахборот таълим майдонини такомиллаштириш.

Педагогик дастурый воситалар (AutoPlayMedia Studio, CourseLab, iSpring Suite, Hot Potatoes ва бошқ.) дан фойдаланиб мультимедиали ўқув курсларини яратиш.

Медиакомпетентлик, педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини Scopus, ScienceDirect, Mendeley тизимлари асосида такомиллаштириш.

3.2. Табиий ва аниқ фанларни ўқитишида ахборот - коммуникация технологияларининг қўлланилиши.

Табиий ва аниқ фанларни ўқитишида ахборот - коммуникация технологияларини қўллашнинг самарали усуллари. Замонавий ахборот технологиялари ўқув техник ва дастурый воситалари. Замонавий стационар ва мобил операцион тизимлар.

Мультимедиа маълумотларни қайта ишлаш. Мультимедианинг асосий тушунчалари. Мультимедиа технологиясининг қўлланиш соҳалари. Мультимедиа технологиясини таълим жараёнида қўллаш.

Компьютер тармоқлари ва улардан фойдаланиш. Интернет глобал тармоғи. Интернет хизматлари. Веб-технологиялар, веб-саҳифалар яратишнинг дастурый воситалари. HTML, Namo WebEditor.

IV. АМАЛИЙ ХОРИЖИЙ ТИЛ

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуллари.

Хорижий тилни ўрганишдаги замонавий ёндашувлар. Коммуникатив методлардан самарали фойдаланиш. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика – В1, В2). Маданиятлараро мuloқот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халқлар маданияти, урф-одатлари, анъаналари ҳақида чет тилида гапира олиш). Соҳага йўналтирилган тил кўникмаларини ривожлантириш, мутахассислик фанларини хорижий тилда ўқитишни лойиҳалаштириш. Илмий тадқиқотларга йўналтирилган тил кўникмаларини ўзлаштириш, илмий мақолаларнинг резюмесини тайёрлаш, хорижий адабиётлар билан ишлаш. Хорижий мутахассислар билан мuloқот стереотиплари. Электрон хатлар ёзиш, хорижий тилда тақдимотлар тайёрлаш. Тил кўникмалари диагностикасининг ассесмент технологиялари.

Кундалик ва ижтимоий ҳаётга оид мавзулар, тили ўрганилаётган мамлакатлар маданияти ва анъаналари, Ўзбекистон ҳақида, мамлакатимизнинг машҳур инсонлари тўғрисида қисқача маълумот, резюме тўлдириш, оммавий ахборот воситалари, маданий ҳордиқ, телефонда сұхбат, саёҳат ва туризм, транспорт соҳаси, кашфиётлар, санъат, фан ва таълим соҳаси, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, даврнинг энг долзарб муаммоларини ўрганиш, муҳокама ва таҳлил қилиш.

V. ТИЗИМЛИ ТАҲЛИЛ ВА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШ АСОСЛАРИ

5.1. Таълим жараёнини бошқаришда тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари.

Тизим, тизимли таҳлил ва тизимли ёндашувнинг мазмун-моҳияти. Олий таълим тизими: таркиби, мақсад ва вазифалари. Педагогик жараён ва унинг тузилмавий асослари. Ўкув фанлари мазмуни ва уларни ўқитишдаги изчиллик асослари. Педагогик фаолиятда муаммолар: бакалавриат ва магистратура таълим дастурларида изчиллик ва мослашувчанликни ташкилий ва методик таъминлаш; кадрлар буюртмачилари ва меҳнат бозори эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ўкув режалари ва фанлар дастурларини шакллантириш; кадрлар тайёрлаш сифатига таъсир кўрсатадиган омиллар; таълим, фан ва ишлаб чиқаришни интеграциялаш; иктидорли талабаларни қидириб топиш, танлаш ва улар билан ишлаш методлари. Тизимли фикрлаш.

Педагогик тизимда таҳлилий фаолият. Аналитик ва сифатли усуллар. Педагогик фаолиятда тизимли таҳлил усуллари.

Қарор қабул қилишнинг мазмун-моҳияти, тамойиллари ва унга нисбатан бўлган ёндашувлар. Педагогик жараёнда қарор қабул қилишга қўйиладиган талаблар, унинг турлари ва психологик жиҳатлари. Педагогик фаолиятда қарорнинг шаклланиши, қабул қилиш босқичлари ва ижросини таъминлаш. Олий таълимда менежмент ва маркетинг асослари.

5.2. Табиий ва аниқ фанларда тизимли таҳлил.

Таҳлил концептининг қиёсий талқини. Таҳлил турлари. Табиий ва аниқ фанларда тизимли таҳлилдан фойдаланишнинг назарий ва амалий аҳамияти, усуллари.

Тизимли таҳлилда ахборот. Тизимли таҳлил ўтказиш учун фойдаланиладиган моделлар. Ахборотларни манба шаклига келтириш ва ундан фойдаланиш.

Табиий ва аниқ фанларни ўқитишида тизимли таҳлилнинг афзаликлари ва хусусий жиҳатлари. Табиий ва аниқ фанлар доирасида илмий тадқиқот ўтказиш ва таълим бериш жараённада тизимли таҳлилдан фойдаланиш.

Тизимли таҳлил асосида қарор тайёрлаш технологияси.

VI. МАҲСУС ФАНЛАР

6.1. Гидрологияда замонавий тадқиқот усуллари.

Гидрологиянинг классик тадқиқот усуллари. Гидрология соҳасида илмий тадқиқот ишларини режалаштириш. Илмий тадқиқот ишларини амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятлари. Тадқиқотларда стандарт гидрологик маълумотлардан фойдаланиш имкониятлари. Ер сиртида амалга ошириладиган гидрологик тадқиқотлар. Ер сиртида амалга ошириладиган гидрологик кузатишлар. Қуруқликдаги ва Дунё океанидаги гидрологик станциялар ҳамда постлар. Гидрологияда замонавий аэрокосмик тадқиқот усуллари дан фойдаланиш.

Гидрологияда масофадан зондлаш ва замонавий аэротадқиқот усулларини қўллаш имкониятлари. Аэрофотосуратларни дешифрировкалаш. Космик кузатиш усуллари. Тадқиқотларда эҳтимоллар назарияси ва математик статистика усулларини қўллаш. Гидрологик тадқиқотлар учун маълумотлар тўплаш. Стандарт гидрологик кузатиш маълумотлари, уларни бирламчи қайта ишлаш, умумлаштириш, тизимлаштириш, маълумотлар базасини яратиш. Гидрологик тадқиқотларда эҳтимоллар назарияси ва математик статистика усулларини қўллаш. Гидрологик ўзгарувчилар орасидаги корреляцион боғланишларни статистик баҳолаш усуллари. Кўпҳадли боғланишларни статистик баҳолашда Крамер ва Гаусс усулларини қўллаш. Гидрологик тадқиқотларда хариталаштириш усули ва унда географик ахборот тизимлари (ГАТ) технологияларидан фойдаланиш. Гидрологик тадқиқотлар натижаларини хариталаштириш масалалари. Гидрологик жараёнларни замонавий географик ахборот тизимлари технологиялари асосида хариталаштириш.

6.2. Гидрология фанининг асосий муаммолари ва ривожланиш стратегияси.

Гидрология фанининг шаклланиш тарихи ва ривожланиш босқичлари. Гидрология фанининг шаклланиши ҳамда ривожланишининг тарихий босқичлари. Ўзбекистон Республикасида гидрология соҳаси фани

ривожланишининг устувор йўналишлари. Гидрологиянинг ҳозирги замон муаммолари, глобал иқлим ўзгариши. Гидрологиянинг ҳозирги замон муаммолари. Глобал иқлим ўзгариши ва унга мослашиш масалалари. Иқлимий кўрсаткичларнинг йиллааро тебраниши (ўзгарувчанлиги) ва ўзгариши. Иқлим ўзгариши билан боғлиқ бўлган хавфли гидрологик ҳодисалар ва жараёнлар. Ер шари ҳароратининг кўтарилиши. Қоплама музликлар эришишининг жадаллашиши. Дунё океани сатҳининг кўтарилиши. Тоғ музликлари деградацияси. Глобал иқлим ўзгариши ва унинг Ўзбекистон табиий ресурс потенциалига таъсири. Ўзбекистонда иқлим ўзгариши ва унинг оқибатлари. Экстремал ҳаво ҳароратлари, баҳорги ва кузги қора совуқлар, сел тошқинлари ва уларнинг гидрологик омиллари; тоғ кўчкилари ва сурилишлари, музликлар деградацияси. Ўзбекистонда гидрологиянинг устувор йўналишлари ва ривожланиш стратегияси. Ўзбекистонда амалга оширилаётган илмий техника дастурининг устувор йўналишлари, илмий-тадқиқот фаолиятини белгиловчи меъёрий-хукуқий хужжатлар ва технологияларни ривожлантириш бўйича Президент фармонлари, Ўзбекистон Республикаси Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш Давлат қўмитасининг фаолияти. Ўзбекистон Республикасида Фан ва техникани ривожлантиришнинг Давлат дастури. Дастурдаги устувор илмий-техник йўналишлар ва уларда гидрологик тадқиқотларнинг ўрни.

6.3. Ўзбекистонда гидрометеорология хизматини ташкил этишнинг замонавий тамойиллари.

Ўзбекистон Республикаси Фавқулотда Вазиятлар Вазирлиги ҳузуридаги Гидрометеорология хизмати маркази – Ўзгидромет ва унинг таркибий тузилиши. Гидрометеорологик жараёнларга таъсир этишнинг ҳарбийлашган хизмати. Гидрометеорология илмий-текшириш институти ва унинг илмий-тадқиқот йўналишлари. Ўзбекистон ҳудудини иқлимий ва метеорологик тадқиқ этиш. Ўзбекистонда иқлим ўзгариши мониторинги. Синоптик метеорология соҳасидаги тадқиқотлар. Об-ҳавони прогнозлашнинг сонли усуслари. Гидрометеорологик жараёнларга фаол таъсир этиш. Ўзгидрометда бажарилган гидрологик, гидрокимёвий ва метеорологик тадқиқот тавсифи. Ўзбекистонда олиб борилган гидрологик тадқиқотлар тарихи. Ўзбекистон ва унга туаш ҳудудлар дарёлари сув ресурсларини тадқиқ этиш. Кўллар ва сув омборларни тадқиқ этиш. Гидрокимёвий тадқиқотлар. Гидрометрия ва сув кадастри соҳасидаги ишлар. Гидрологик ҳисоблашлар ва прогнозлар усусларини такомиллаштириш. Сел тошқинларини ўрганиш. Гидрологик кузатишлар маълумотларини қайта ишлашни автоматлаштириш. Гидрологик ва гидрометеорологик жараёнларни назарий тадқиқ этиш борасида эришилган натижалар ва уларнинг истиқболи. Гидрологик ва гидрометеорологик жараёнларни назарий тадқиқ этиш. Анторопоген омиллар таъсиридаги дарёлар оқимиини гидрологик ҳисоблаш усусларини такомиллаштириш. Ўртacha йиллик ва экстремал сув сарфларини ҳисоблаш

усуллари. Дарё оқимининг детерминирлаштирилган стахостик модели. Гляциологик тадқиқотлар ва уларнинг иқтисодиёт тармоқларидағ аҳамияти. Ўзбекистонда олиб борилган дастлабки гляциологик тадқиқотлар. Қор кўчкилари ва улардан ҳимояланиш соҳасидаги тадқиқотлар. Музликларни тадқиқ этиш.

VII. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўқув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода қайд этилган кўрсаткичлари), якуний тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирив ишини ҳимоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шаклларни ўз ичига олади: очик ўқув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташкил этиш; иқтидорли ва истеъдодли талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан қатнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик таклифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик қилиш; монография, муаллифлик ижодий ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўқув адабиётлари (дарслик, ўқув қўлланма, методик қўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун ҳимоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Педагог кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимида ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида педагоглар асосий иш жойи бўйича педагогик амалиётдан ўтадилар. Педагогик амалиёт даврида педагог асосий иш жойи бўйича кафедранинг етакчи профессор-ўқитувчиларини 2 та дарсини кузатадилар ва таҳлил қиласидилар ҳамда кафедра аъзолари иштирокида талабалар гурӯҳи учун 1 та очик дарс ўтказади. Очик дарс таҳлили ҳамда педагог томонидан кузатилган дарслар хуносалари

кафедранинг йиғилишида муҳокама этилади ва тегишли кафедранинг баённомаси билан расмийлаштирилади.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва қоғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. -Т.: “Ўзбекистон”. 2011. - 440 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб ҳалқимиз билан бирга қурамиз. – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 488 б.

3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 592 б.

II. Норматив-хуқуқий ҳужжатлар

4. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон. 2018.

5. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни.

6. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни.

7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнданги “Олий таълим муасасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли Фармони.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сонли Фармони.

9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 3 февралдаги “Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5325-сонли Фармони.

10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июнданги “2019-2023 йилларда Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида талаб юқори бўлган малакали кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва илмий салоҳиятини ривожлантири чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4358-сонли Қарори.

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта маҳсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида »ги ПҚ-4391- сонли Қарори.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта маҳсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5763-сон Фармони.

13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 2018 йил 21 сентябрдаги ПФ-5544-сонли Фармони.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 майдаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Конунининг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2752-сонли Қарори.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори.

18. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сонли Қарори.

19. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 15 сентябрдаги ПҚ-3276-сонли Қарори.

20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2018 йил 5 июндаги ПҚ-3775-сонли Қарори.

21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори.

III. Махсус адабиётлар

22. Ишмухамедов Р.Ж., Юлдашев М. Таълим ва тарбияда инновацион педагогик технологиялар.–Т.: “Ниҳол” нашриёти. 2013, 2016. – 279 б.

23. Креативная педагогика. Методология, теория, практика. / под. ред. Попова В.В., Круглова Ю.Г.-3-е изд.–М.: “БИНОМ. Лаборатория знаний”. 2012. – 319 с.

24. Каримова В.А., Зайнутдинова М.Б. Информационные системы.- Т.: Aloqachi. 2017. - 256 стр.

25. Информационные технологии в педагогическом образовании / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Дашков И.К. 2018. - 304 с.

26. Natalie Denmeade. Gamification with Moodle. Packt Publishing - ebooks Accoun 2015. - 134 pp.

27. Paul Kim. Massive Open Online Courses: The MOOC Revolution. Routledge; 1 edition 2014. - 176 pp.

28. William Rice. Moodle E-Learning Course Development - Third Edition. Packt Publishing - ebooks Account; 3 edition 2015. - 350 pp.

29. English for academics. Cambridge University Press and British Council Russia, 2014. Book 1,2.
30. Karimova V.A., Zaynudinova M.B., Nazirova E.Sh., Sadikova Sh.Sh. Tizimli tahlil asoslari.– T.: “O’zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti”, 2014. – 192 b.
31. Yusupbekov N.R., Aliev R.A., Aliev R.R., Yusupbekov A.N. Boshqarishning intellectual tizimlari va qaror qabul qilish. –Toshkent: “O’zbekiston milliy ensiklopediyasi” DIN. 2015. – 572 b.
32. Болгов М.В., Мишон В.М., Сенцова Н.И. Современные проблемы оценки водных ресурсов и водообеспечения. –М.: Наука, 2005. – 318 с.
33. Закономерности гидрологических процессов. Под редакцией Н.И.Алексеевского. –М.: ГЕОС, 2012. – 736 с.
34. Кучмент Л.С. Речной сток (генезис, моделирование, предвычисление) – М.: Инс-т водных проблем РАН, 2008. -394 с.
35. Михайлов В.Н., Добровольский А.Д., Добролюбов С.А. Гидрология. –М.: Высшая школа, 2008. – 463 с.
36. Расулов А.Р., Хикматов Ф.Х., Айтбаев Д.П. Гидрология асослари. – Ташкент, 2003.
37. Очерки развития Гидрометеорологии в Республике узбекистан. – Ташкент: НИГМИ, 2011. – 330 с.
38. Отечественные гидрологи XX в. Историко-биографическое описание (под ред. Клименко Д.Е.): монография. – Екатеринбург, ОАО «ИПП Уральский рабочий», 2018. – 888 с.
39. Эрозионно-русловые системы: монография / под ред. Чалов Р.С., Голосова В.Н., Синдорчука А.Ю. – М.: Инфра-М, 2017. – 702 с.
40. Чалов Р.С. Русловедение: теория, география, практика. Т1. Русловые процессы: факторы, механизм, формы проявления и условия формирование речных русел. – М.: Изд-во. ЛКИ, 2008. – 608 с.
41. Чуб В.Е. Изменение климата и его влияние на гидрометеорологические процессы, агроклиматические и водные ресурсы Республики Узбекистан. –Ташкент: НИГМИ, 2007.
42. Elizabeth M. Shaw, Keith J. Beven, Nick A. Chappell and Rob Lamb. Hydrology in Practice. Fourth edition. Spon Press. 2011
43. James W. Shuttleworth. Terrestrial Hydrometeorology. -Wiley-blackwell. USA, 2012.
44. John C. Rodda, Mark Robinson. Progress in Modern Hydrology: Past, Present and Future, 2015.
45. Elizabeth M. Shaw, Keith J. Beven, Nick A. Chappell and Rob Lamb. Hydrology in Practice. Fourth edition. Spon Press. 2011
46. Hikmatov F.H., Yunusov G.X., Sagdeyev N.Z., Turg’unov D.M., Ziyayev R.R. Gidrometriya (дарслик). – Тоҳскент: Сано-стандарт, 2014. – 208 б.
47. Xikmatov F., Aytbayev d.p., Adenbayev b.e., Pirnazarov R.T. Gidrologiyaga kirish (darslik)). – Тошкент: “Университет”, 2017. -200 б.
48. Xikmatov F., Yunusov G’.X., Artikova F.Ya., Erlapasov N..B., Dovulov

N.L. Daryolar gidrologiyasi (o'quv qo'llanma). Тошкент: "Universitet", 2017. - 240 b.

IV. Интернет сайtlар

49. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги:
www.edu.uz.

- 50. Бош илмий-методик марказ: www.bimm.uz
- 51. www.Ziyonet.uz
- 52. www.gismeteo.ru.
- 53. www.meteo.uz
- 54. www.gwpcacena.org
- 55. www.Ziyo.net
- 56. www.press-service.uz
- 57. www.gov.uz
- 58. www.infocom.uz

“ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар
кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг
малакасини оширишни ташкил этиш
Бош илмий-методик маркази

Директор Т.Т.Шоймарданов
“С” “СН” 2010 ы

2019 г.

三

2019 й.

Узбекистон Миллый университети

Ректор А. В. Марахимов

2019 й.

2019 й.

“КЕЛИШИЛГАН”:

Кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини
оширишни ташкил этиш ҳамда
мувофикалаштириш бошқармаси
Бошқарма бошлиғи

Ф.Т.Эсонбоеев
2019 й.

M. V.

Ўзбекистон Миллий университети хузуридан
педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва
уларнинг малакасини ошириш тармоқ
(мунтакавий) маркази

Директор И.Х.Хамиджонов

2019 й

16